

Egy év online oktatás – a felmérés tanulságai

Előzetes kutatási eredmények

Több mint tízezer közoktatásban tevékenykedő tanár vett részt a személyes jelenlétet feltételező tevékenységek felfüggesztésének ideje alatt, 2020. március – 2021. február között a diákokkal folytatott tevékenységeket értékelő kutatásban. A kutatócsoport a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, a Bukaresti Egyetem, az Alexandru Ioan Cuza Egyetem, a Nyugati Egyetem, a CRED és a ROSE projektek, valamint az Országos Oktatáspolitikai és Értékelő Központ munkatársaiból áll, akiket foglalkoztat az oktatási innováció a digitális források és eszközök felhasználása által.

Az online oktatás során a válaszadó pedagógusok egytizedénél csökkent a motiváció a tanári karrier iránt, míg 30 százalékuk azt állítja, hogy e tapasztalat eredményeként még jobban elköteleződött a szakma iránt. A jelentős kellemetlenségek között a megnövekedett mentális, szociális és technikai stresszről számoltak be.

„A kutatás eredményeinek felhasználása a stratégiai vagy operatív döntések alapjául szolgálhat, csökkenti a nem kívánt hatások kockázatát, növeli a siker esélyét, és optimalizálja a költségeket. Olyan területeken, mint az orvostudomány vagy a műszaki tudományok, elképzelhetetlennek tűnik kutatási adatokkal alá nem támasztott döntések meghozatala. Bár egyértelműen ugyanennek kellene történnie az oktatás területén is, az oktatáskutatás és annak hozzáadott értéke az oktató-nevelő gyakorlat szempontjából nem ugyanilyen nyilvánvaló a köztudatban, esetenként sem a politikai döntéshozó, sem a katedránál álló szakember számára. Ezért meggyőződésem, hogy

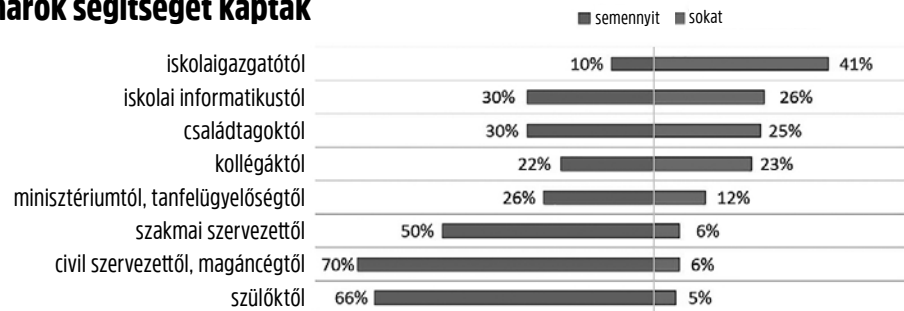
kötelességünk a lehető legtöbb kutatást végezni az oktatás területén Romániában, és az eredményeket közölni velük. Ez a több mint 10 000 válaszadó közreműködésével elvégzett kutatás jó gyakorlat és jó példa lehet” – véli **dr. Marian Ilie**, a temesvári Nyugati Egyetem Tanárképző Intézetének igazgatója.

A kutatáshoz 10246 online kérdőívet vettek figyelembe, azokat a közoktatásban tevékenykedő tanárok töltötték ki 2021. február 4. és 20. között. Néhány adatot összekapcsoltak az I. szakaszban (2020 márciusa) végzett felmérés eredményeivel, abban 6436 válaszadó vett részt a közoktatásból. A vizsgálat feltárja a szükséges támogatási intézkedéseket, és ezek alapjául szolgálhatnak helyi szintű és az oktatási minisztérium által meghozandó döntéseknek.

„Az online oktatás elmúlt éve arra kényszerített minket, hogy alaposan gondoljuk át a klasszikus binómiát, amely meghatároz minden oktatási tevékenységet. Így a tanítás és a tanulás mellett felmerül egy jelentős fajsúlyú harmadik faktor is – a technológia –, amelynek célja az egész folyamat segítése, gazdagítása és támogatása. Bár tagadhatatlan a digitális technológiák alkalmazásának fontossága az oktatásban, a technológia által mediált oktatás tapasztalatai az elmúlt időszakban bizonyosságot és sok bizonytalanságot is hoztak számunkra. Az bizonyos, hogy az oktatási rendszerek jövőbeli alakulása már nem képzelhető el a rendkívül dinamikus technológiai kontextustól függetlenül. Másrészt a technológia beépítése az oktatásba számos elméleti és gyakorlati kérdést vet fel, s azokra minden bizonnyal egy ilyen országos szintű kutatással lehet választ találni” – szögezte le **dr. Ciprian Ceobanu**, a jászvásári Alexandru Ioan Cuza Egyetem Tanárképző Intézetének igazgatója.

„Az ebben az időszakban levont tanulságokat mindenképpen szem előtt kell tartani, hogy a világjárvány utáni oktatás kamatoztathassa a most kifejlesztett digitális készségeket, kompe-

A tanárok segítséget kaptak

tenciákat és forrásokat. Egy ilyen kutatás tárogathatja a döntéshozók jövőbeni oktatási politikájának folyamatait, a helyzet pontos és következetes diagnózisát nyújtja a teljes oktatási rendszer szintjén, széles körű földrajzi lefedettséggel. Míg a digitális készségek viszonylag rövid idő alatt és személyes erőfeszítések révén kialakíthatók, a tartalom digitalizálása szélesebb és tartósabb erőfeszítéseket igényel, de ebben az időszakban ez a folyamat felgyorsult. Ha valaki azt kérdezné tőlem, hogy a világválság után a romániai iskolák visszatérnek-e a korábbi állapotokhoz, azt válaszolnám: hiszem és remélem, hogy nem. Az online tér tanítási tapasztalatai olyan változásokat eredményeztek a meggyőződések, az attitűdök, a kompetenciák és a tanítási készségek szintjén, amelyeket minden bizonnyal kamatoztatni lehet” – mutatott rá **dr. Cătălin Glava**, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Tanárképző Intézetének igazgatója.

„A ma tanára számára a diákokkal folytatott tevékenység inkább a pedagógián (60%), mint a technológián (36%) alapul. A pandémia kezdetén a tanárok szerint a technológia központi helyet foglalt el a tanításban (57%), messze meghaladva a pedagógiai kérdésekkel kapcsolatos aggodalmakat (38%). Ez jelzi, hogy időközben megváltozott a perspektíva abban az értelemben, hogy az online oktatás hatékonyságát a tanárok véleménye szerint a klasszikus tanterv online-ra »fordítása« és tanítása hozza meg, továbbá az alkalmazott módszerek és stratégiák, vagyis hogy miként stimuláljuk az interaktivitást, hogyan tartjuk fenn az interszubjektív közelséget és az érzelmi támogatást, milyen formákon és eszközökön keresztül hajtjuk végre az értékelést, illetve erősítjük a tanulási motivációt” – mutatott rá **dr. Constantin Cucos** egyetemi tanár, az Alexandru Ioan Cuza Egyetem munkatársa.

A távoktatási tevékenységet folytató tanárok a következő nagyobb nehézségekkel szembesültek (sorrendben, az 1-től 4-ig terjedő skálán elért pontszámtól függően):

- A mentális, szociális, technikai stressz szintje: 2,59
- Megfelelő módszertani keret hiánya az online tevékenységek előkészítéséhez, irányításához és lebonyolításához: 2,39
- Elégtelen idő az órák megtervezésére/szervezésére: 2,36
- Megfelelően nagy teljesítményű számítógép hiánya: 2,27
- Elégtelen idő a digitális eszközök és erőforrások megértéséhez és megfelelő használatához: 2,27
- Az osztály irányításához, a visszacsatoláshoz és értékeléshez szükséges eszközök hiánya: 2,25
- Megfelelő (otthoni) tér hiánya a tanítási tevékenységek lebonyolításához: 2,23.

A vidéken, illetve városban működő iskolák tanárai válaszainak összehasonlításakor jelentős különbségek mutatkoznak különösen a technológiához való hozzáférés terén (felszerelés, internet, célzott segítség a digitális alkalmazások és platformok konfigurálásában és használatában).

A tanítási-tanulási tevékenységek átültetése az új képletbe magában foglalja a tanítási készségek, az oktatásirányítás, a technikák kombinációját, valamint a kedvező adminisztratív és szervezeti keretet. A helyi erőforrásokkal foglalkozó személyek, különösen az iskolaigazgatók támogatása meghatározó volt – szerepük megerősítést nyer, és ismét beigazolódott, hogy jó vezetőkre van szükség az oktatási intézmény sikere érdekében a világválság idején és a „normális” állapotban egyaránt. Ebben a képletben megjelennek a tanulók, a szülők és a tanár családtagjai is mint az oktatási folyamat sikerének befolyásolói. Otthoni tanítási helyzetekben esetenként lehetőségük volt részt venni órákon, és gyakran közreműködni is. „Ez olyan momentum, amely felhasználható a szülőknek az iskolához, a tanároknak a tanulókhöz és a szü-

(folytatás a következő oldalon)

Egy év online oktatás – a felmérés tanulságai

(folytatás az előző oldalról)

lőkhöz való viszonyulása megváltoztatására a valódi együttműködés és kölcsönös támogatás érdekében, mindenki javára” – emelte ki **dr. Simona Velea**, a bukaresti Politikai és Közigazgatási Tanulmányok Iskolája Tanárképző Intézetének munkatársa.

„Az oktatók magas szintű alkalmazkodóképességről tettek tanúbizonyságot ebben az időszakban, a tanárok többsége aktívan keresi a legjobb módszereket a diákokkal való együttműködésre – nyilatkozta **dr. Ovidiu Pânișoară** egyetemi tanár, a Bukaresti Egyetem Tanárképző Intézetének igazgatója. – Például a válaszadók több mint háromnegyede azt nyilatkozta, hogy az e-learning platform választásáról az iskola vezetősége döntött, esetleg a tanfelügyelőség (kevés tanár véli úgy, hogy ez a választás rájuk tartozott volna), azonban a válaszadóknak csak 34 százaléka szorított ezekre a hivatalosan ajánlott platformokra, a fennmaradó kétharmad más platformokhoz is folyamodott. Magas szintű motivációval találkozunk, ami szükséges a jó minőségű oktatási folyamathoz. A legtöbb tanár ebben az időszakban arra törekedett, hogy megtalálja a legjobb munkamódszereket, és nem elégedett meg azzal, hogy csak a »központi« döntésekre hagyatkozzon. Ez olyan perspektíva, amelyet egy másik elem is felerősít, mégpedig az, hogy a megkérdezettek több mint fele számára a tanári karrier motivációja ebben az időszakban állandó maradt, 30,5 százalékuk esetében nőtt, és csak 10 százalékuknál csökkent. Így nem csupán állandóságról beszélhetünk a szakmára vonatkozóan, hanem a növekedés iránti igényről is, a hivatási motiváció körül tehát kedvező dinamikát észlelünk a világjárvány által támasztott feltételek ellenére is. A jelenlegi munkafázis következtetéseként elmondhatjuk, hogy a világjárvány idején a karrierlehetőség magasabb fokon kristályosodott ki a tanárok számára, akik nemcsak kreativitást és alkalmazkodóképességet mutattak, hanem részt vettek egy olyan folyamat előmozdításában is, amely, úgy tűnt, akár el is akadhat. Mint sejtettem, a tantestület továbbra is minden társadalmi változás gerince!”

Ciprian Fartușnic, az Országos Oktatáspolitikai és Értékelő Központ (CNPEE) kutatója és a CRED projekt („Curriculum relevant,

educație deschisă pentru toți” elnevezésű, az Európai Szociális Alap által finanszírozott program) partnerkoordinátora megállapította: „Ennek az átfogó kutatásnak az eredményei nagyon hasznos adatokkal szolgálnak számunkra, hogy jobban megértsük a Covid-19-járványnak az oktatási rendszerünkre vonatkozó következményeit. Olyan adatokat szereztünk a távoktatás és az online oktatás lefolyásáról, amelyek megerősítik a kutatócsoport feltételezéseit, de meglepő eredményeket is hoztak, s ezek reflexióra és elemzésre hívnak. Például azt tapasztaltuk, hogy a kutatásban részt vevő oktatók egy részét a személyes részvételt feltételező oktatás megszakítása újrapozicionálásra készítette a tudományterületükkel szemben. Azaz ez az időszak a meggyőződések megkérdőjelezéséhez, bizonyos beidegződések elhagyásához és a diákok elvárásainak újradefiniálásához vezetett mind a tanulási folyamat eredményei, mind a szocio-emocionális perspektíva – például az önálló tanulás – szempontjából. Számos olyan tanárt is látunk, aki saját bevallása szerint különböző digitális készségeket szerzett a platformok vagy alkalmazások használatától kezdve az oktatási erőforrások felhasználásáig, sőt létrehozásáig. Így a kutatás hasznos eszköz azoknak a lehetőségeknek a feltárására és kikaknázására, amelyeket ez az előzmény nélküli helyzet kínált az oktatási rendszer számára, a rengeteg kihíváson túlmenően.”

A kutatás összefoglalóját a Babeș-Bolyai Tudományegyetem Kommunikációs és PR Irodája juttatta el szerkesztőségünkbe